

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélet

Az ügy száma: Pfv.II.20.248/2025/21.

A tanács tagjai: dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a tanács elnöke

dr. Osztovits András előadó bíró

dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró

dr. Hajdu Edit bíró

dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek: felperes1 (cím1) I. rendű

felperes2 (cím2) II. rendű

A felperese képviselője:

Czeplédy, Tüske Ügyvédi Iroda (cím3 ügyintéző: dr. Czeplédy Magdolna ügyvéd)

Az alperes: alperes1 (cím4)

Az alperes képviselője:

Dr. Kerényi Géza Ügyvédi Iroda (cím5 ügyintéző: dr. Kerényi Géza ügyvéd)

A per tárgya: házastársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.339/2024/9-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 36.P.20.502/2023/112-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a II. rendű felperesek részére együttesen 2.573.000 (kétmillió-ötszázhetvenháromezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Sz. A. T. Kossuth-díjas szobrászművész (a továbbiakban: örökhagyó) 2018. április 25.-én végintézkedés nélkül elhunyt. Az örökhagyó első házasságából az I. rendű és a II. rendű felperes, második házasságából a perben nem álló gyermek született.

[2] Az alperes az örökhagyó harmadik felesége. 1990. december 2-án kötöttek házasságot, gyermekük nem született. Házassági életközösségük az örökhagyó haláláig állt fenn.

[3] 2003-ban az örökhagyó az ő és az édesapja, Sz. J. életművének megőrzése céljából létrehozta a Sz. Alapítványt. Az örökhagyó 112.600.000 forintértékben Sz. J. 61 alkotását, illetve 11 saját alkotását adta az Alapítvány tulajdonába. Az alapítói jogok gyakorlója az alperes lett.

[4] Az alperes az örökhagyó halálát követően, 2018. december 21-én a N. M. I. N. K. Kft.-vel a Magyar Állam javára ingó adásvételi szerződéssel értékesítette az örökhagyó és édesapja által készített 65 darab szobrot 158.566.667 forint vételárért. A szerződés IV.1. pontjában az alperes úgy nyilatkozott, hogy az adásvétel tárgyát képező ingóságok (Sz. J., valamint az örökhagyó szobrai) kizárólagos tulajdonosa és szavatolja a műalkotások per, teher és igény mentességét. A V.3. pontban az alperes kijelentette, hogy a szerződés megkötésében őt jogszabályi rendelkezés nem korlátozza.

[5] 2021 februárjában a perben nem álló harmadik gyermek az I. rendű felperesre engedményezte az öröksége jogcímén fennálló minden követelését.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[6] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az örökhagyó különvagyonát és így hagyatékát képezték az alperes által 2018. december 21-én a Magyar Államnak eladott műtárgyak. Kérték továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest részükre személyenként 39.641.667 forint, valamint ezen összeg után járó késedelmi kamatok megfizetésére. Keresetük jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:55. §-át, 7:58. §-át, 7:92. §-át, 5:73. § (1) bekezdését, 5:74. §-át és 4:38. § (1) bekezdés a)-c) pontjait, másodlagosan a 6:579. §-át jelölték meg.

[7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy az örökhagyó halálakor a szobrok két nagy csoportra voltak oszthatók. A szobrok egyik felét – elsősorban az örökhagyó édesapjának, de részben az örökhagyónak is – 2003-ban a Sz. Alapítvány kapta meg. A másik felét az örökhagyó 2003-ban egy szóban létrejött ajándékozási szerződéssel neki ajándékozta. Az örökhagyóval úgy állapodtak meg, hogy mindazokat a szobrokat, amelyeket nem a Sz. Alapítványnak adott, az alperes kapja meg. Így nincs olyan szobor, amelyre a felperesek igényt tarthatnak.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó hagyatékba tartoznak a rendelkező részben tételesen felsorolt szobrok és műtárgyak. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 42.587.625 forintot, a II. rendű felperesnek 41.587.625 forint tőkét és járulékait. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] Az elsőfokú bíróság az alperes ellenkérelme alapján elsődlegesen arra folytatott le bizonyítást, hogy az örökhagyó és az alperes között 2003. évben a perbeli műalkotások átruházására létrejött-e ajándékozási szerződés. Ennek bizonyítása a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdése alapján – a felperesek tagadásával szemben – az alperest terhelte.

[10] Az ajándékozási szerződés szóban létrejött voltára meghallgatott tanúk (dr. H. S. és V. H. H.) arra tudtak nyilatkozni, hogy az örökhagyó szobrainak egy részét az alperesnek kívánta ajándékozni, másik részét pedig az Alapítvány számára juttatta. Az elsőfokú bíróság a két tanúvallomást elfogultnak minősítette, ezért azok bizonyító erővel nem rendelkeznek. A tanúvallomások hiányában viszont az alperes állítása az előadása szintjén maradt. Ugyanezen jogszabályhely alapján súlyozottan értékelte a felperesek által benyújtott, az örökhagyótól származó naplóbejegyzést, amelyben az örökhagyó rendkívül aprólékosan és részletesen jegyezte napra pontosan a fontosabb eseményeket. Ez a napló az alperes által jelezett időpontban semmilyen utalást nem tartalmaz a szobrok ajándékozásáról.

[11] Az elsőfokú bíróság a fenti peradatok mérlegelése eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alperes nem tudta bizonyítani [Pp. 279. § (1) bekezdés], hogy 2003-ban ajándékozási szerződéssel a peresített szobrok és műtárgyak az ő tulajdonába kerültek, tehát a feltüntetett ingóságok az örökhagyó hagyatékába tartoznak.

[12] Az I. rendű és a II. rendű felperesek, valamint az alperes fellebbezései folytán eljárt másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő összeget 42.001.881 forintra, a II. rendű felperesnek fizetendő összeget 41.294.756 forintra leszállította. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet – a per főtárgya tekintetében – helybenhagyta.

[13] A másodfokú bíróság a felülvizsgálattal érintett per főtárgyát illetően a bizonyítékokat újraértékelte. Megítélése szerint ugyanis az elsőfokú bíróság részéről a bizonyítékok közül kizárt két tanúvallomást figyelembe kell venni.

[14] Dr. H. S. tanú hallotta az örökhagyó részéről elhangzott ajánlatot, ígéretet, arra vonatkozóan viszont vallomást nem tett, hogy az ingóságokat az alperes elfogadta, valamint, hogy az átadás, birtokbaadás megtörtént volna. A másik tanú, V. H. H. is arról vallott, hogy az örökhagyó 2003 januárjában az alperesnek való ajándékozási szándékát kifejezte.

[15] Az állított ajándékozási szerződés időpontjában hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 579. § (1) bekezdése értelmében az ajándékozási szerződés alapján az egyik fél saját tulajdona rovására juttat a másik fél számára ingyenesen vagyoni előnyt. Az ajándékozási szerződés, az csak akkor jön létre, ha a másik szerződő fél megteszi az elfogadó nyilatkozatot. Az elfogadó nyilatkozat mellett az rPtk. 117. § (2) bekezdésének megfelelően a tulajdonjog megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződésen felül a dolog átadása is szükséges. Az átadás a dolog tényleges birtokba adásával vagy más módon mehet végbe, amely kétségtelenné teszi, hogy a dolog az átruházó hatalmából a tulajdonjog megszerzőjének a hatalmába került.

[16] A hivatkozott két tanú kizárólag az örökhagyó átruházási szándékáról tett vallomást, azonban a tulajdonszerzéshez szükséges további mozzanatokról, az alperes elfogadó nyilatkozatáról és a műtárgyak birtokba adásáról nem. A tanúk vallomása alapján a szerzés jogcíme, valamint az ehhez kapcsolódó dologi jogi ügylet sem került teljeskörűen bizonyításra.

[17] A fenti tanúvallomások bizonyítékként való értékelése a kifejtettek alapján nem eredményezi az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntésének megváltoztatását: az ajándékozási szerződés létrejötte nem állapítható meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a felperesek keresetét teljes egészében elutasító, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasító határozat meghozatalát kérte. A jogerős ítélet a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdésébe, valamint a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszálysértő.

[19] Felülvizsgálati érvelése szerint a másodfokú bíróság arra alapította döntését, hogy az alperesnek az örökhagyó ajánlatát (nyilatkozatát) meghaladóan azt is bizonyítania kellett volna, hogy az alperes az ajándékot elfogadta és az ingóságokat ténylegesen birtokba vette. Az alperes szerint az anyagi pervezetés ez utóbbi bizonyításra szoruló tényekre nem terjed ki, arra az eljárt bíróságok nem hívták fel az alperest [Pp. 237. § (1) és (2) bekezdés].

[20] A másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg a tényállást: az alperes és az örökhagyó között 2003-ban nem jött létre ajándékozási szerződés. Figyelmén kívül hagyta az a tényt, hogy az alperes és az örökhagyó 1990. december 2-tól házasságban élt, házasságuk és életközösségük közös lakóhelyükön egészen az örökhagyó 2018. április 25-én bekövetkezett haláláig fennállt. A közös lakást (beleértve a műtermet) értelemszerűen közösen birtokolták, használták és valamennyi műtárgy, szobor ebben az ingatlanban volt. Nem volt elvárható a házastól, hogy az ajándékozás megtörténtének kinyilvánításakor olyan helyre helyezték át az ingóságokat, amely az alperes kizárólagos felügyelete alá tartozik. Az alperes az örökhagyó művészetének támogatója, kiállításainak szervezője, a Sz. Alapítvány kuratóriumi elnöke is volt, mindennapi életük minden területen összekapcsolódott, így a másodfokú bíróság által megkívánt elkülönítés (birtokba vétel) teljes mértékben életszerűtlen.

[21] Az elsőfokú eljárásban kihallgatott két tanú közül egyik sem számolt be arról, hogy az alperes az ajándékot visszautasította volna. A Magyar Állammal 2018-ban megkötött adásvételi szerződés is azt támasztja alá, hogy a peresített ingóságok az alperes különvagyonává váltak, mivel csak így tudott azokról érvényesen rendelkezni.

[22] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Állították, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat, így különösen a két tanúvallomást okszerűen mérlegelte és helyesen állapította meg, hogy az alperes által hivatkozott ajándékozási szerződés létrejöttét az alperes nem tudta bizonyítani.

[23] Hivatkoztak a Ptk. 4:41. § (1) bekezdésére, amely szerint az életközösség fennállása alatt a házastársak egymással kötött ajándékozási szerződése csak akkor érvényes, ha azt

közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyezett magánokiratba foglalták. Ez a rendelkezés a régi Ptk. szerint is fennállt, ilyen okirat a perbeli esetben nem készült. Előadták azt is, hogy az örökhagyó életében tett nyilatkozatai, nyilvánosság előtt megjelent riportjai, rádiófelvételi, kiadványai is azt támasztják alá, hogy az örökhagyó az alperes által állított, 2003. évi ajándékozás után, közel a haláláig minden esetben sajátjaként gondolkodott, rendelkezett, nyilatkozott a vitatott műtárgyakról, szobrokról.

A Kúria döntése és jogi indokai

[24] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

[25] A felülvizsgálati kérelem a Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet ellen előterjeszhető, rendkívüli perorvoslat, amelynek keretében a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés f) pontja és 413. §-a alapján a felülvizsgálati kérelemnek csak azokat a hivatkozásait vizsgálhatja érdemben, amelyek tartalmazták a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is.

[26] Az alperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként eljárásjogi jogszabályhelyeket, a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdését, valamint 279. § (1) bekezdését jelölte meg. Sérelmezte az anyagi pervezetés hiányát, illetve a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelését. A Kúria mindezekre figyelemmel csak ezt a két állított jogsértést vizsgálhatta.

[27] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. A Kúria elfogadta a jogerős ítélet jogkövetkeztetését, a kifejtett helyes indokolást nem ismétli meg.

[28] Nem alapos az anyagi pervezetés hivatkozott szabályai megsértésére hivatkozás (a másodfokú bíróság nem adott tájékoztatást az ajándékozási szerződés létrejötte körében az ajándék elfogadásának és az ingóságok birtokba vétele tényének bizonyítási kötelezettségéről).

[29] Az anyagi pervezetés szabályozása [Pp. 237. §] abból indul ki, hogy a polgári perben a felek rendelkezési jogától függ a jogvita terjedelme és tartalma; a kereseti kérelem és az ellenkérelem korlátai között a felek határozzák meg az eljárás kereteit. A bíróság feladata az eljárás lefolytatása és a felek joggyakorlásának ellenőrzése. Az eljáró bíró ennek érdekében előkészíti az ügy tárgyalását és vezeti a tárgyalást. Az ügy lefolytatására, annak célirányos voltához, mederben tartásához erős érdemi jogosítványokkal rendelkezik. Alapvetően a bíró megítélésétől függ, hogy a jogvita eldöntésénél mely tények lesznek relevánsak, ehhez képest milyen bizonyításra van szükség, amelyekről tájékoztatnia kell a feleket.

[30] Az anyagi pervezetéssel kapcsolatos feladatok az eljárás egymáshoz kapcsolódó szakaszaira is figyelemmel alapvetően az elsőfokú eljáráshoz és azon belül is a perfelvételi szakaszhoz kötődnek. Ehhez képest a Pp. 370. §-a szűk körben a másodfokú bíróság számára is előírja az anyagi pervezetés kötelezettségét. A Kúria vonatkozó joggyakorlata értelmében,

amennyiben a másodfokú bíróság a felülbírálat során nem jut el az anyagi jogi felülbírálatig, fel sem merülhet az anyagi pervezetéssel összefüggő feladata (Pfv.V.21.336/2020/5.). A jelen perben a másodfokú bíróság nem bírálta felül az elsőfokú ítélet anyagi jogi rendelkezését, ítélete indokolásában arra utalt, hogy a tulajdon átruházásához ajándékozási szerződés esetében milyen további feltételek szükségesek. A másodfokú bíróság ugyanakkor egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy már önmagában az ajándékozási szerződés létrejöttét sem tudta bizonyítani az alperes, ezért nem volt alapos érdemi ellenkérelmének ez a hivatkozása. A másodfokú bíróságnak tehát az anyagi pervezetés körében nem volt feladata, mivel a másodfokú eljárásban nem terjeszkedett túl felülbírálati jogkörén sem anyagi- sem eljárásjogi kérdésben.

[31] A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésére és értékelésére, az ún. felülmérlegelésre kivételesen kerülhet sor. Jogszabálysértés a tényállás megállapításával, a bizonyítékok értékelésével kapcsolatban csak akkor állapítható meg, ha a jogerős ítéletben alapul vett tényállás a bizonyítás anyagától eltér, iratellenes, illetve, ha a bíróság a bizonyítékok mérlegelése alapján okszerűtlen, logikailag kizárt következtetésre jutott. Másként megfogalmazva: a megállapított tényállás iratellenességére, vagy a kirívóan okszerűtlen mérlegelésre történő hivatkozás csak akkor eredményezheti a jogerős határozat megváltoztatását, ha a rendelkezésre álló bizonyítékokból kizárt volt a jogerős határozat szerinti következtetések levonása, az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013. 119.). Az viszont, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, de nem volt kizárt az a következtetés, amelyet az eljáró bíróságok levontak, nem valósítja meg a tényállás megállapítására, a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó eljárási szabály megsértését.

[32] A jelen perben nem volt vitás, hogy az örökhagyó és az alperes között írásos formában ajándékozási szerződés nem jött létre. A hivatkozott szerződéskötési időpontra figyelemmel annak létrejötte körében az eljáró bíróságok által helyesen alkalmazott rPtk. szabályai irányadók. A házastársak vagyoni viszonyaira a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezéseiről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 27. §-a a házassági életközösség megszűnésekor hatályos anyagi jogi jogszabály- a jelen ügyben a Ptk. – alkalmazását írja elő. Az időpontra (2003. év) figyelemmel a házastársak vagyoni viszonyaira (akkor) az 1952. évi IV. törvény (Csjt.) volt irányadó, amely önálló, speciális szabályozást a házastársak egymás közötti polgári jogi jogügyleteire nem tartalmazott (ellentétben a Ptk. 4: 41. §-val), hanem visszautalt a Polgári Törvénykönyv alkalmazására [Csjt. 31. § (5) bekezdés]. Ebből következően a hivatkozott szerződésre a Ptk. Negyedik Könyv alaki kötöttséget előíró rendelkezése nem irányadó, az egyéb, közös vagyont érintő vagyoni viszonyokra viszont a Ptké. 27. §-a alapján az életközösség megszűnése időpontjára tekintettel a Ptk. alkalmazandó.

[33] Törvény csak ingatlan ajándékozásához írja elő az alaki kötöttséget [rPtk. 579. § (2) bekezdés], ingó ajándékozása tehát szóbeli szerződéssel is létrejöhet.

[34] Helyesen és az anyagi jogi jogszabálynak megfelelően értékelte a bizonyítékokat a másodfokú bíróság. Az ajándékozási szándék kinyilvánítása az ajándékozási szerződést nem hozza létre (az ajándékozó meg is gondolhatja magát), ehhez – visszautalva a jogerős ítélet

helytálló okfejtésére – a felek egyező akaratnyilatkozata (beleértve az ajándék elfogadását, mint a másik szerződő fél nyilatkozata) és az ingóság birtokbavétele szükséges.

[35] Az alperes a perben az ajándékozási szerződés létrejöttére vonatkozó saját személyes előadását kizárólag két tanú vallomásával kívánta bizonyítani. A másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróságtól eltérően – mérlegelte ezeket a tanúvallomásokat és jutott ezek alapján az elsőfokú bírósággal egyező jogkövetkeztetésre: a tanúvallomások sem tudták kétséget kizáróan alátámasztani az ajándékozási szerződés létrejöttét, kizárólag az örökhagyó ajándékozási szándékára vonatkoztak, ami nem azonos az egyező akaratnyilatkozattal és bizonyítatlan a birtokbavétel jogszabályi előírása. Kétségtelen, hogy a házastársak egymás közötti ajándékozása esetén előfordulhat az az eset, amikor az egyik házastárs elajándékozott különvagyonra (ajándékozni ugyanis csak különvagyonra lehet) a közös otthonban változatlan helyen marad (pl. bútor, étkészlet, képek). A birtokbavétel bizonyítása nehézségbe ütközhet (ellentétben pl. az ékszer ajándékkal), de ez önmagában nem teszi mellőzhetővé a törvényi feltételek bizonyítását. A bíróság bizonyíték mérlegelése, hogy az adott konkrét peradatok értékelésével az adott konkrét vagyontárgy birtokbavételét hogyan értékeli.

[36] A jelen ügyben azonban a jogerős ítélet már az egyező akaratnyilatkozat kinyilvánítását, az alperes elfogadó nyilatkozata megtételét sem ítélte bizonyítottnak, nem volt tehát ügydöntő jelentősége az ingóságok adott, eredeti helyen maradásával a birtokbavételnek.

[37] Az ajándékozási szerződés létrejötte nélkül – más tulajdon átruházó szerződés hiányában – a peresített ingóságok tulajdonjoga nem szállt át az alperesre. Az a tény, hogy az alperes az örökhagyó halálát követően sajátjaként rendelkezett azokkal és adásvételi szerződést kötött a perbeli ingóságokról a Magyar Állam javára, nem hozta létre az alperes – hiányzó – tulajdonjogát.

[38] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[39] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte – figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseire – az alperesek felülvizsgálati eljárásában felmerült költségének viselésére.

[40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el [Pp. 405. § (1) bekezdése alapján, a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja].

[41] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálat kizárt [Pp. 407. § (1) bekezdés d) pont].

Budapest, 2025. október 7.

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, dr. Osztovits András s.k. előadó bíró, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő